

Revidert gjødselregelverk – høring av forslag til ny forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv. (gjødselbrukforskriften)

med Høringsfrist 20. Juni 2024. Utsatt frist til 27. juni innvilget 10. juni 2024.

Det nye regelverket for gjødselvarer og -bruk begrenser hvor mye gjødsel som kan brukes i landbruket, både av organisk (husdyrgjødsel og biogjødsel) og mineralsk (kunstgjødsel) opphav.

- 1) Dette gjør at organisk og mineralsk gjødsel i mye større grad vil konkurrere mot hverandre enn de gjør i dag.*
- 2) Det antas av at regelverket vil føre til at det blir brukt mindre mineralgjødsel og at organisk gjødsel vil spres over et større spredeareal, men*
- 3) Det finnes ingen insentiver i dag for å bruke organisk gjødsel fremfor kunstgjødsel.*
- 4) Dette kan føre til at produsentene av organisk gjødsel selv må dekke kostnadsdifferansen mellom de to gjødseltypene.*
- 5) Kostnaden kan bli betydelig ettersom nye brukere av organisk gjødsel må investere i både lagerkapasitet og spredeutstyr, eller eventuelt leie inn arbeidskraft.*
- 6) Det er per i dag få insentiver for at den organiske gjødsla faktisk brukes på arealer som har behov for tilførsel av organisk materiale.*

Vi mener derfor at regelverket bør suppleres med ordninger som reduserer de økonomiske tapene, samtidig som de stimulerer til sirkulær utnyttelse av gjødselressursene.

Det nye regelverket deles i to. Ett for lagring og bruk av gjødselvarer. Det andre for produksjon og omsetting. En slik deling virker fornuftig fordi regelverkene treffer hver sine målgrupper.

Den viktigste endringen i gjødselbrukforskriften er at tillatte mengder fosfortilførsel reduseres. Dette gjelder også bruk av andre gjødseltyper enn husdyrgjødsel. For området rundt Oslofjorden er det foreslått å redusere fra 3,5 kg fosfor per dekar per år til 2,8 ved ikraftttredelse, 2,5 etter 4 år og 2,3 etter 8 år. I Rogaland er endringene mindre. Dette forklares ved at regionen har høyere avlinger og større behov for fosfor.

Det nye regelverket vil ha stor påvirkning for hvordan jordbruk i Norge praktiseres. Endringene vil ha positive konsekvenser på miljø, hovedsakelig ved å redusere bruken av kunstgjødsel. Revidering av gjødselregelverk gir mulighet til å redusere behovet for kunstgjødsel til fordel for sirkulær gjødsel. **Forslaget til nytt regelverk ser imidlertid ut til å ha liten påvirkning på bruk av resirkulerte næringsstoffer som ved bruk av kompost eller biogjødsel.** Det er imidlertid positivt at svakheter i tidligere regelverk

irrettesettes (dette gjelder endring i hvordan innhold av tungmetaller skal vurderes). Sirkulær matproduksjon er elementært og helt avgjørende i overgangen mot mer sirkulær forvaltning av gjødselressursene. **Videre er vi bekymret for at det nye regelverket kan komme til å redusere etterspørselen etter sirkulær gjødsel, ettersom denne bruken blir satt opp mot kunstgjødsel som er foretrukket av brukerne.** Gjødselstatistikken av SSB viser en betydelig etterspørsel etter kunstgjødsel, også i områder med tilgang på mye husdyrgjødsel. Regelverket ser ut til å legge opp til at brukerne vil kutte bruken av kunstgjødsel til fordel for organisk gjødsel som allerede er på markedet, men det kan også oppstå en situasjon der produsenter av organisk gjødsel som biogassanlegg og husdyrprodusenter, vil få større utfordringer med å omsette produktet sitt.

Ny gjødselvarer- og gjødselbruksforskrift bør suppleres med insentiver for å øke bruken av organiske gjødselvarer på kornarealer. Ettersom det skal telles næringsstoffandeler på tvers av alle gjødselslag, kan det være en risiko for at gårdbrukerne velger kunstgjødsel da dette gir best kontroll og er praktisk lettest anvendbart. Biogjødsel skal testes og varedeklareres, men variasjonene kan være større og varierer med substrat. Det kan argumenteres for at brukeren bidrar til å løse en rekke samfunnsoppgaver ved å benytte organisk gjødsel, inkl. avfallshåndtering og karbonfangst ved å øke karboninnhold i jorda (under visse forutsetninger). Det kan argumenteres for at brukeren bør kompenseres for dette. Basert på en enkel spørreundersøkelse som Norges Vel har gjennomført på vegne av Biogass Oslofjord vil organisk gjødsel måtte være rundt 20% billigere sammenlignet med kunstgjødsel for at det skal være verdt bryet for å endre praksis. Et annet alternativ er et omsetningskrav for organisk gjødsel, men et slikt tiltak må sikre at den organiske gjødsla faktisk brukes der det er behov for økt karboninnhold i jorda.

Insentiver for å øke bruk av organisk gjødsel på Østlandet, kan løse en del av utfordringene i Rogaland, hvor det er overskudd av husdyrgjødsel og fosfor som følge av kanaliseringspolitikken. Det nye regelverket legger rammer for et regionalt samarbeid mellom vest og øst, der Vestlandet supplerer jorda på Østlandet med både næringsstoffer og organisk materiale. Det er imidlertid behov for økonomisk støtte og/eller forutsigbarhet for at en kommersiell aktør skal være villig til å investere i nødvendig infrastruktur. Muligheten for å etablere et biogjødselanlegg som håndterer store mengder husdyrgjødsel i Rogaland har blitt nærmere studert i Klimasatsprosjektet [*Samarbeid om bedre ressursutnyttelse vest-øst*](#) (under arbeid).

Vi foreslår at nytt regelverk suppleres med tiltak som gir bedre behandling av organiske restressurser og økt etterspørsel etter organisk gjødsel, eksempelvis ved:

- 1) bedre forutsigbarhet knyttet til støtteordningen for leveranse av husdyrgjødsel til biogassanlegg, og
- 2) incentiver for økt bruk av organisk gjødsel på kornarealer, eksempelvis ved
 - a. økonomisk støtte for dokumentert bruk av organisk gjødsel,
 - b. økonomisk støtte for bygging av nye gjødsellager ved kornareal, og/eller
 - c. økonomisk kompensasjon for økt karbonlagring i jord dokumentert eksempelvis gjennom jordbrukets klimakalkulator.

Under følger noen kommentarer direkte knyttet til utkastene for nye regelverk.

Utkast ny gjødselbrukforskrift

§1 Formål

Det bør legges til at forskriften skal tilrettelegge for resirkulering av næringsstoff og fremme sirkulær økonomi.